

BOSHLANG'ICH SINFLARDA TABIIY FANLARNI O'QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH

Mamadiyeva Bahora

Qarshi davlat universiteti Pedagogika fakulteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 75-guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20352561>

Annotatsiya

Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanishning pedagogik ahamiyati yoritilgan. Interaktiv metodlarning o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, muloqotga kirishishi, ijodiy va ekologik tafakkurini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, "Aqliy hujum", "Klaster", "BBB", "Rolli o'yin", "Kichik guruhlarda ishlash" kabi metodlarning dars samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari misollar asosida bayon etilgan.

Kalit so'zlar

Interaktiv metod, tabiiy fanlar, boshlang'ich ta'lim, pedagogik texnologiya, ekologik tarbiya, aqliy hujum, klaster, o'quvchi faolligi, ta'lim samaradorligi, innovatsion yondashuv.

Аннотация

В данной статье подчеркивается педагогическая значимость использования интерактивных методов в преподавании естественных наук в начальных классах. Анализируется роль интерактивных методов в развитии у учащихся самостоятельного мышления, коммуникативного, творческого и экологического мышления. Также на примерах описываются возможности таких методов, как «Мозговой штурм», «Кластерный анализ», «Мозговой штурм», «Ролевая игра», «Работа в малых группах», в повышении эффективности урока.

Ключевые слова

Интерактивный метод, естественные науки, начальное образование, педагогические технологии, экологическое образование, мозговой штурм, кластеризация, активность учащихся, эффективность образования, инновационный подход.

Abstract

This article highlights the pedagogical importance of using interactive methods in teaching natural sciences in primary grades. The role of interactive methods in developing students' independent thinking, communication, creative and ecological thinking is analyzed. Also, the possibilities of such methods as "Brainstorming", "Cluster", "BBB", "Role playing", "Work in small groups" in increasing the effectiveness of the lesson are described on the basis of examples.

Keywords: Interactive method, natural sciences, primary education, pedagogical technology, ecological education, brainstorming, cluster, student activity, educational effectiveness, innovative approach.

Kirish. Bugungi kunda ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning bilim olish jarayonidagi faolligini ta'minlash hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Asoiy qism. Tabiiy fanlar inson va tabiat o'rtasidagi bog'liqlikni o'rgatuvchi fan bo'lgani sababli uni o'qitishda faqat nazariy bilim berish yetarli emas. O'quvchilarni kuzatish, tajriba o'tkazish, muammoli vaziyatlarni hal etishga jalb qilish zarur. Shu jihatdan interaktiv metodlar tabiiy fanlar darslarini samarali tashkil etishda muhim o'rin tutadi.

Interaktiv metodlarning mohiyati

"Interaktiv" so'zi ingliz tilidagi "interact" so'zidan olingan bo'lib, "o'zaro harakat", "hamkorlikda faoliyat olib borish" degan ma'nolarni anglatadi. Interaktiv metodlarda o'quvchi ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Bunda o'qituvchi yo'naltiruvchi, tashkil etuvchi vazifasini bajaradi.

Mazkur metodlarning asosiy maqsadi:

- o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish;
- dars jarayonida faollikni oshirish;
- hamkorlikda ishlash ko'nikmasini rivojlantirish;
- bilimlarni amaliyot bilan bog'lash;
- ekologik madaniyatni shakllantirishdan iborat.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari yosh jihatdan qiziquvchan va faol bo'lganliklari sababli interaktiv metodlar ular uchun ayniqsa samarali hisoblanadi.

Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interaktiv metodlar o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini, kuzatuvchanligini va fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Eng samarali metodlar qatoriga "Klaster", "Aqliy hujum", "Venn diagrammasi", "B/B/B (Bilaman/Bilishni xohlayman/Bilib oldim)" va kichik tajribalar kiradi. Tabiiy fanlarni o'tishda qo'llash mumkin bo'lgan eng qulay va samarali usullar: Interaktiv metodlar va ularning vazifalari "Klaster" metodi: O'quvchilarga mavzu markaziy so'zi beriladi (masalan, "Suv"). Ular suvning xususiyatlari, tabiatdagi holati haqida fikrlarini tarmoqlab yozadilar. Bu o'quvchida assotsiativ fikrlashni rivojlantiradi. "B/B/B" (Blits-so'rov): Dars boshida mavzu bo'yicha Nima bilaman?, dars o'rtasida Nimani bilishni xohlayman? va yakunda Nimani bilib oldim? jadvallari to'ldiriladi. Bu jarayon o'quvchilarni tahlil qilishga o'rgatadi. Rollu o'yinlar va sahnalashtirish: Masalan, "Tabiat va biz" mavzusida o'quvchilar o'rmon, hayvonlar yoki o'simliklar rolini ijro etishadi. Bu usul ekologik tarbiyani kuchaytiradi. Muammoli vaziyat (Keys texnologiyasi): O'quvchilarga hayotiy muammolar taqdim etiladi (Masalan: "Qishda daraxtlarga oq rangli ohak surtishdan maqsad nima?"). O'quvchilar mustaqil yechim izlab, muhokama qiladilar. Venn diagrammasi: Ikki tushunchani taqqoslashda (masalan, Yovvoyi va uy hayvonlari) o'xshash va farqli tomonlarini topish uchun qo'llaniladi. Raqamli texnologiyalar Zamonaviy ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish darsni yanada jonli qiladi. Vizualizatsiya: Tabiat hodisalari (masalan, vulqon otilishi, suvning aylanishi) jarayonlarini qisqa videoroliklar va animatsiyalar orqali namoyish etish. Interaktiv testlar: O'quvchilarni baholash va qiziqtirish uchun Kahoot yoki LearningApps kabi onlayn platformalardan foydalanish mumkin. Kichik tadqiqot va amaliy mashg'ulotlar Tabiiy fan kuzatish va tajribaga asoslanadi: O'quvchilar sinfda loviya donini ekib, uning o'sish jarayonini (suv, yorug'lik ta'sirini) shaxsan kuzatadilar. Mikroskop yoki oddiy lupalar yordamida barg va hasharotlarni o'rganadilar.

-Interaktiv metodlarning afzalliklari

- Interaktiv metodlar quyidagi ijobiy natijalarni beradi:
- o'quvchilarning darsdagi faolligi ortadi;
- bilimlarni mustaqil egallash ko'nikmasi shakllanadi;
- o'quvchilarda tabiatga nisbatan ongli munosabat rivojlanadi;

-dars samaradorligi va o‘zlashtirish darajasi oshadi;

-o‘quvchilarning nutqi, tafakkuri va ijodkorligi rivojlanadi.

Shuningdek, interaktiv metodlar orqali o‘quvchi o‘z fikrini erkin ifodalashga, boshqalarning fikrini tinglashga va hurmat qilishga o‘rganadi.

Xulosa

Boshlang‘ich sinflarda tabiiy fanlarni o‘qitishda interaktiv metodlardan foydalanish ta‘lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Ushbu metodlar o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi, ularni mustaqil va ijodiy fikrlashga undaydi. Ayniqsa, ekologik tarbiya va tabiatga ongli munosabatni shakllantirishda interaktiv metodlarning o‘rni beqiyosdir. Shu sababli boshlang‘ich ta‘lim jarayonida zamonaviy interaktiv metodlardan keng foydalanish bugungi kunning dolzarb pedagogik vazifalaridan biri hisoblanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta‘lim sohasiga oid farmon va qarorlari. – Toshkent, 2019–2024.
3. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.
4. Ishmuhammedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Iste‘dod, 2014.
5. Yo‘ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2004.
6. Azizxo‘jayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2006.
7. Hasanboyev J. va boshqalar. Pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2011.
8. Matchonov S. Boshlang‘ich ta‘lim pedagogikasi. – Toshkent: Nodirabegim, 2020.
9. G‘afforova T. Boshlang‘ich ta‘limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Tafakkur, 2018.
10. Sharipov Sh. Ta‘limda interaktiv metodlardan foydalanish. – Toshkent: Mumtoz so‘z, 2017.